

EXAMENREGLEMENT CSG LIUDGER 2025-2027

september 2025
De MR heeft ingestemd met dit examenreglement

INHOUDSOPGAVE
----

1. Examenreglement	3
2. Algemene bepalingen	4
3. Het schoolexamen	9
4. Het centraal examen	11
5. Slaag-/zakregeling, herkansing en diplomering	12

1. EXAMENREGLEMENT CSG LIUDGER 2025-2027

Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs stelt een examenreglement vast.

Het examenreglement bevat in elk geval informatie over de regels met betrekking tot de organisatie van het eindexamen, de gang van zaken tijdens het eindexamen, de herkansing van het schoolexamen, maatregelen die genomen kunnen worden in geval van onregelmatigheden en de toepassing daarvan alsmede de samenstelling en het adres van de Commissie van Beroep.

Ten aanzien van de herkansing wordt in elk geval bepaald in welke gevallen een herkansing mogelijk is. Ook kan worden bepaald dat tot die situatie kunnen behoren gevallen waarin de kandidaat door ziekte of ten gevolge van een bijzondere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid, niet in staat is geweest aan de betreffende toets deel te nemen.

Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs stelt bovendien jaarlijks vóór 1 oktober een Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) vast, dat in elk geval betrekking heeft op het desbetreffende schooljaar. In het PTA wordt ten minste aangegeven welke onderdelen van het examenprogramma in het schoolexamen worden getoetst, de inhoud van de onderdelen van het schoolexamen, de wijze waarop het schoolexamen plaatsvindt, de tijdvakken waarbinnen de toetsen van het schoolexamen aanvangen, de herkansing daaronder inbegrepen, de wijze van herkansing van het schoolexamen alsmede de regels voor de wijze waarop het cijfer van het schoolexamen voor een kandidaat tot stand komt.

Zowel het examenreglement als het PTA wordt gepubliceerd op het leerlingenportaal op de website van CSG Liudger en door de schoolleiding vóór 1 oktober aangeleverd bij de inspectie.

Aan het begin van het schooljaar wordt het PTA besproken met de leerlingen en gedeeld met hun ouder(s)/verzorger(s).

In dit examenreglement wordt verwezen naar artikelen uit het Uitvoeringsbesluit Wet Voortgezet Onderwijs 2020 (afgekort als UB WVO).

In situaties waarin dit reglement niet voorziet, beslist het bevoegd gezag.

2. ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 Begripsbepalingen

In dit reglement wordt verstaan onder

<i>Bevoegd gezag</i>	<i>Het schoolbestuur dat de verantwoordelijkheid draagt voor de scholengemeenschap: Fierder Onderwijs, een stichting ontstaan uit de bestuurlijke fusie van 3 scholengemeenschappen voor voortgezet onderwijs.</i>
<i>Centraal examen (CE)</i>	<i>Landelijk eindexamen, inclusief in voorkomende gevallen het CSPE.</i>
<i>CSPE</i>	<i>Centraal Schriftelijk en Praktisch Examen dat wordt afgenomen in vmbo gl (mavo), vmbo kb en vmbo bb.</i>
<i>Examencommissie</i>	<i>De schoolleiding wijst een examencommissie aan. De examencommissie regelt alles ten behoeve van de organisatie van de schoolexamens en de centrale examens.</i>
<i>Examensecretaris</i>	<i>De functionaris belast met onder meer de dagelijkse regeling van het examen op de school.</i>
<i>Examinator</i>	<i>Degene die belast is met het afnemen van het examen in een vak.</i>
<i>Extraneus</i>	<i>Een kandidaat die als leerling staat ingeschreven en door het bevoegd gezag tot een examen of een dealexamen is toegelaten, waarbij de leerling geen onderwijs volgt op de school.</i>
<i>Herkansing</i>	<i>Het opnieuw deelnemen aan een toets van het centraal examen of het schoolexamen.</i>
<i>Kandidaat</i>	<i>Ieder die door het bevoegd gezag tot het eindexamen of dealexamen wordt toegelaten.</i>
<i>Kleine commissie</i>	<i>De kleine commissie bestaat uit 1 teamleider, minimaal 1 en maximaal 2 examenkandidaten, minimaal 1 en maximaal 2 docenten en de examensecretaris.</i>
<i>Onregelmatigheden</i>	<i>Het plegen van fraude/plagiaat en ongeoorloofd verzuim.</i>
<i>Profielwerkstuk</i>	<i>Een werkstuk en een presentatie, waarin op geïntegreerde wijze kennis, inzicht en vaardigheden aan de orde komen. Het vak of de vakken waarop het werkstuk betrekking heeft, maakt/maken deel uit van het totale pakket of profiel van de kandidaat.</i>
<i>Schooldag</i>	<i>Werkdag niet zijnde een vastgestelde schoolvakantiedag.</i>
<i>Schoolexamen (SE)</i>	<i>Alle dealexamens die in het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) worden genoemd.</i>
<i>Schoolleiding</i>	<i>De functionaris belast met onder meer de dagelijkse regeling van het examen op de school of iemand die hij/zij daartoe heeft gemachtigd.</i>
<i>Staatsexamencommissie</i>	<i>Een externe examencommissie bedoeld in artikel 4 van het Uitvoeringsbesluit WVO.</i>
<i>Toets</i>	<i>Ieder onderzoek naar kennis, inzicht en vaardigheden waarvoor een beoordeling wordt gegeven.</i>
<i>Uitvoeringsbesluit WVO</i>	<i>Het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 bevat voorschriften voor de profielexamens havo en vwo en de leerwegen in het vmbo: bb, kb, gl en tl (mavo). Het betreft onder meer de inhoud van het eindexamen, de wijze waarop het eindexamen wordt afgenomen en het bepalen van de examenuitslag. Het UB WVO is te vinden op www.rijksoverheid.nl.</i>

Artikel 2 De regeling van het eindexamen

1. De regeling van het eindexamen omvat het examenreglement, het Programma van Toetsing en Afsluiting en algemene informatie en regelgeving Tweede Fase/vmbo 3^e en 4^e leerjaar, zoals vereist door de Wet Voortgezet Onderwijs 2020 en is vastgesteld door het bevoegd gezag.
2. Voor de regels die van toepassing zijn op een deelexamen wordt verwezen naar het Uitvoeringsbesluit WVO.

Artikel 3 Afnemen eindexamen

1. De schoolleiding, examencommissie, examensecretaris en de examinatoren nemen onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag het eindexamen af.
2. De kandidaat kan zich tot de schoolleiding wenden voor algemene informatie over het examen, verzoeken om herkansing voor het schoolexamen of centraal schriftelijk examen, voor inzage in het examenwerk, verzoeken om afwijking van de wijze van examineren en verzoeken om spreiding van het examen.
3. Er wordt gebruik gemaakt van de richtlijnen zoals die door het College van Toetsen en examens zijn opgesteld (landelijk).

Artikel 4 Indeling eindexamen, profielwerkstuk

1. Het eindexamen kan voor ieder vak bestaan uit een schoolexamen, een centraal schriftelijk (en praktisch) examen dan wel uit beide.
2. Het schoolexamen omvat met uitzondering van vmbo bb en vmbo kb mede een profielwerkstuk dat wordt beoordeeld/becijferd.
3. Nadere informatie over de criteria waaraan het profielwerkstuk moet voldoen, zoals de inleverdatum, wordt de leerling aan het begin van de examenperiode meegedeeld.

Artikel 5 Inhoud van het eindexamen

1. De minister stelt voor elk van de onderwijssoorten examenprogramma's vast, waarin zijn opgenomen:
  - a. een omschrijving van de examenstof voor ieder vak;
  - b. welk deel van de examenstof centraal zal worden geëxamineerd en welke examenstof tot het schoolexamen behoort;
  - c. het aantal en de tijdsduur van de toetsen van het centraal examen.
2. Het examenprogramma wordt vastgesteld per vak of per groep van vakken.
3. Voor de verschillende opleidingen zijn de examenvakken vastgelegd in examenprogramma's, beschreven in de publicaties van het ministerie van OCW.
4. Het bevoegd gezag biedt kandidaten de mogelijkheid om -overeenkomstig en behoudens de mogelijkheden in het Programma van Toetsing en Afsluiting voor die onderwijssoort- examens af te leggen in vakken of programmaonderdelen die in de vrije ruimte voor en door kandidaten gekozen zijn.

Artikel 6 Onregelmatigheden

1. Indien een kandidaat zich ten aanzien van enig deel van het eindexamen of deeleindexamen, dan wel ten aanzien van een aanspraak op vrijstelling, aan enige onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, dan wel zonder geldige reden afwezig is, kan de schoolleiding maatregelen nemen. Dit kan ook betrekking hebben op te laat of niet inleveren van praktische opdrachten, handelingsdelen of werkstukken, op gebrek aan authenticiteit bij voornoemde onderdelen of op het niet naar behoren hebben afgerond van deze examenonderdelen. Geconstateerde onregelmatigheden (bijvoorbeeld door examensecretaris of examinator) worden onmiddellijk ter kennis gebracht aan de schoolleiding en deze is gerechtigd maatregelen te nemen.
2. De maatregelen bedoeld in het eerste lid, die afhankelijk van de aard van de onregelmatigheid ook in combinatie met elkaar genomen kunnen worden, zijn:
  - a. het toekennen van het cijfer 1 voor een toets of een onderdeel van het schoolexamen of van het centraal schriftelijk examen;
  - b. het ontzeggen van de deelname of verdere deelname aan één of meer toetsen of onderdelen van toetsen van het schoolexamen of het centraal schriftelijk examen;
  - c. het ongeldig verklaren van één of meer toetsen of onderdelen van toetsen van het reeds afgelegde deel van het schoolexamen of het centraal examen;

- d. het bepalen dat het diploma en de cijferlijst slechts kunnen worden uitgereikt na een hernieuwd examen in door de schoolleiding aan te wijzen onderdelen. Indien dit hernieuwd examen betrekking heeft op één of meer onderdelen van het centraal schriftelijk examen, dan legt de kandidaat dat examen af in het volgende tijdvak van het centraal schriftelijk examen, dan wel ten overstaan van de staatsexamencommissie;
- e. een docent/examinator heeft de mogelijkheid om de authenticiteit van het werk te verifiëren.

Alvorens een beslissing ingevolge het tweede lid genomen wordt, hoort de schoolleiding de kandidaat. De kandidaat wordt hiertoe zo mogelijk drie schooldagen tevoren mondeling of schriftelijk opgeroepen. De kandidaat kan zich door een door hem aan te wijzen meerderjarige laten bijstaan. De schoolleiding hoort eveneens de betrokken examinator alsmede, indien van toepassing, eventueel andere direct betrokkenen. De schoolleiding kan zich laten bijstaan door leden van de kleine commissie. De schoolleiding deelt haar beslissing binnen drie schooldagen mee aan de kandidaat, zo mogelijk mondeling en in ieder geval schriftelijk. In de schriftelijke mededeling wordt tevens gewezen op het bepaalde in het vierde lid. Daarbij wordt het adres van de commissie van beroep alsmede de beroepstermijn uitdrukkelijk vermeld. De schriftelijke mededeling wordt tegelijkertijd in afschrift gezonden aan de ouder(s), voogd(en) of verzorger(s) van de kandidaat indien deze minderjarig is, alsmede aan de inspectie en de betrokken examinator(en).

- 3. De kandidaat die zich niet kan vinden in het besluit van de schoolleiding, kan binnen drie schooldagen tegen het besluit van de schoolleiding in beroep gaan bij een door het College van bestuur ingestelde commissie van beroep. De procedure voor de behandeling van klachten met betrekking tot het eindexamen staat beschreven in het reglement commissie van beroep voor het examen van de Fricolore Onderwijsgroep, alwaar de scholen van Fierder Onderwijs bij aangesloten zijn.

Het adres van de commissie van beroep is:

Commissie van Beroep van Examens

T.a.v. Mw. Mr. M.A. van Zadelhoff

Stationsplein 10

9401 LB Assen

Artikel 7 Ziekte en andere geldige reden afwezigheid schoolexamen

(zie eveneens de algemene informatie die verstrekt wordt tijdens ouderavonden, bij de exameninstructie of in de informatiegids)

- 1. Indien een kandidaat ten gevolge van ziekte, of om een andere geldige reden, ter beoordeling aan de schoolleiding, niet kan deelnemen aan een onderdeel van het schoolexamen, inclusief herkansings- en inhaaltoetsen, dienen zijn ouder(s)/verzorger(s) ,respectievelijk dient de meerderjarige kandidaat, hiervan dezelfde dag voor 08.00 uur mededeling te doen aan de schoolleiding. Bij meerdaagse ziekte of ander toegestaan verzuim geldt de eerste melding ook voor latere toetsen in die verzuimperiode. Zodra een kandidaat die door ziekte of een andere vorm van overmacht een toets heeft verzuimd, weer op school verschijnt, kan de school een rechtsgeldige ondertekende verklaring van afwezigheid vragen. Deze verklaring dient de reden(en) voor het verzuim te omschrijven. Daar waar het ziekte betreft, behoort de verklaring in ieder geval gegevens omtrent de aard en de duur van de ziekte te bevatten met de naam en het adres van de arts die tijdens de ziekte eventueel is geraadpleegd.
- 2. Een kandidaat die in overeenstemming met artikel 7 lid 1 van dit reglement heeft gehandeld, krijgt van de schoolleiding toestemming om de gemiste toets of het gemiste onderdeel van het schoolexamen in te halen op een tijdstip dat (bij eendaagse ziekte of afwezigheid) of bij langere ziekte op tijdstippen die in overleg met de betrokken examinatoren wordt/worden bepaald.
- 3. Een kandidaat die tijdens een toets ziek wordt en niet in staat is het reeds aangevangen werk af te maken, meldt dit bij de surveillerende docent. Deze zorgt ervoor dat zowel de schoolleiding als de docent van het betrokken examenvak zo spoedig mogelijk op de hoogte wordt gesteld. Na overleg besluit de schoolleiding over het vervolg.

Artikel 8   Ziekte en andere geldige redenen bij het centraal examen

1. Indien een kandidaat om een geldige reden, ter beoordeling aan de schoolleiding, is verhinderd bij één of meer examens in het eerste tijdvak tegenwoordig te zijn, wordt hem in het tweede tijdvak de gelegenheid gegeven het centraal examen voor ten hoogste twee toetsen te voltooien. Indien artikel 3.29 UB WVO van toepassing is, wordt gelegenheid gegeven het centraal examen voor meer dan twee toetsen te voltooien, afhankelijk van de feitelijke mogelijkheden.
2. Indien een kandidaat in het tweede tijdvak evenzeer verhinderd is, of wanneer hij het centraal examen in het tweede tijdvak niet kan voltooien, wordt hij in de gelegenheid gesteld in het derde tijdvak ten overstaan van de staatsexamencommissie zijn eindexamen te voltooien. De kandidaat meldt zich in dat geval zo spoedig mogelijk door tussenkomst van de schoolleiding aan bij de voorzitter van de desbetreffende staatsexamencommissie. De schoolleiding deelt aan de commissie mee dat ten behoeve van de kandidaat toepassing is gegeven op basis van artikel 3.29 UB WVO en waaruit deze toepassing bestaat.
3. Na afloop van het derde tijdvak deelt de staatsexamencommissie het resultaat mee aan de schoolleiding.
4. Een kandidaat moet meedoen aan ieder (onderdeel van het) centraal examen waarvoor hij is opgegeven. Hij mag alleen wegblijven bij een centraal examen wanneer hij zich officieel heeft teruggetrokken voor het centraal examen. Dit moet schriftelijk gebeuren, voorzien van een originele handtekening. Als de kandidaat nog geen 18 jaar is, moet de verklaring dat hij zich terugtrekt worden ondertekend door een ouder of verzorger.

Artikel 9   Te laat komen of niet verschijnen

1. Een kandidaat dient ervoor te zorgen dat hij bij elk onderdeel van het schoolexamen en het centraal examen op tijd aanwezig is. De hiervoor geldende tijden worden door de schoolleiding bekend gemaakt.
2. Te laat komen bij het centraal examen: een kandidaat die te laat komt, mag uiterlijk tot een half uur na aanvang van de zitting tot het examen worden toegelaten. De kandidaat levert het werk in op het tijdstip dat is aangegeven voor het einde van de zitting. Als de kandidaat meer dan een half uur na aanvang van de zitting te laat komt, mag de kandidaat niet meer naar binnen. Bij een geldige reden, ter beoordeling aan de schoolleiding, kan de kandidaat voor dit vak verwezen worden naar het tweede/derde tijdvak.
3. Komt een kandidaat te laat bij een mondeling onderdeel of een luistertoets van het schoolexamen, dan wordt de kandidaat na aanvang van de toets niet meer toegelaten.
4. Komt de kandidaat te laat bij de voorbereiding van een mondeling af te leggen onderdeel van het schoolexamen, dan mag hij zich in de resterende tijd alsnog voorbereiden. Verschijnt hij in het geheel niet bij de voorbereiding, dan moet het onderdeel zonder voorbereiding worden afgelegd.
5. Vertrektijden worden voor aanvang van het schoolexamen/centraal examen aan de kandidaten meegedeeld en genoteerd op een voor hen zichtbare plek in het afnamelokaal.

Artikel 10   Langdurige ziekte en verzuim gehandicapte kandidaten en kandidaten met een andere moedertaal dan het Nederlands

1. De schoolleiding kan, na de inspectie gehoord te hebben, toestaan dat kandidaten die in het laatste leerjaar langdurig ziek zijn en kandidaten die lange tijd niet in staat zijn geweest onderwijs in het laatste leerjaar te volgen, het eindexamen gespreid over twee schooljaren afleggen (zie artikel 3.54 UB WVO).
2. De schoolleiding geeft zijn in het eerste lid bedoelde toestemming uiterlijk voor de aanvang van het eerste tijdvak van het centraal examen. In bijzondere gevallen kan de schoolleiding hiervan afwijken (artikel 3.54 UB WVO).
3. Bij ziekte, gehandicapte kandidaten en bij kandidaten met een andere moedertaal dan het Nederlands kan een afwijkende wijze van examineren plaatsvinden overeenkomstig de artikelen 3.54 en 3.55 UB WVO.
4. De schoolleiding kan toestaan dat een lichamelijk of geestelijk gehandicapte kandidaat het examen geheel of gedeeltelijk aflegt op een wijze die in technische zin is aangepast aan de mogelijkheden van die kandidaat. In dat geval bepaalt de schoolleiding de wijze waarop het examen zal worden afgelegd. De schoolleiding doet hiervan zo spoedig mogelijk mededeling aan de inspectie.

5. Voor kandidaten die ten hoogste zes jaren onderwijs in Nederland hebben gevolgd en voor wie het Nederlands niet de moedertaal is, kan het examen worden aangepast. Voor het schoolexamen heeft de school daarbij een grote mate van vrijheid. Voor het centraal schriftelijk examen mag de zitting van een toets met ten hoogste 30 minuten worden verlengd en mag het gebruik van een verklarend woordenboek der Nederlandse taal worden toegestaan. Bij de beoordeling van de toetsen van het centraal schriftelijk examen waar een regeling voor taal- en spelfouten geldt, mag deze regeling voor deze kandidaten soepel worden toegepast.
6. Besluiten met betrekking tot bovengenoemd lid 4 dienen aan de inspectie te worden meegedeeld.

Artikel 11 Examenreglement en Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA)

1. De schoolleiding stelt onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag jaarlijks, na het horen van de gezamenlijke examinatoren van haar afdeling, vóór 1 oktober een PTA vast, alsmede algemene informatie met regelgeving op het gebied van het inleveren van werkstukken, handelingsdelen etc., de herkansingsregeling, het sanctiebeleid, enzovoort.
In het PTA wordt in elk geval aangegeven welke onderdelen van het examenprogramma in het schoolexamen worden getoetst en wat de wijze, de duur en de weging van de toetsen zijn. De eisen betreffende handelingsdelen, praktische opdrachten, profielwerkstuk en inleverdata worden schriftelijk door de examinatoren aan de kandidaten meegedeeld en/of vermeld. Het PTA mag niet in strijd zijn met de bepalingen van dit examenreglement.
2. Het examenreglement en het PTA worden op het leerlingenportaal op de website gepubliceerd, zodat deze toegankelijk zijn voor ouders/verzorgers. Het PTA wordt (digitaal) verstrekt aan en besproken met de kandidaten. Tevens worden examenreglement en PTA (inclusief inleiding) door de schoolleiding vóór 1 oktober uitgewisseld met de inspectie.

Artikel 12 Discrepantie met wettelijke regeling

Dit reglement wordt geacht in overeenstemming te zijn met de Wet Voortgezet Onderwijs 2020 en het daarbij behorende Uitvoeringsbesluit WVO 2020.

Waar dit niet het geval mocht zijn, hebben dwingende wettelijke voorschriften prioriteit op dit reglement.

Artikel 13 Gebondenheid

Alle betrokkenen zijn gehouden dit examenreglement na te leven.

Artikel 14 Onvoorziene gevallen

In gevallen waarin dit reglement niet voorziet, beslist het bevoegd gezag.

3. HET SCHOOLEXAMEN (SE)

Artikel 15 Algemeen

1. Het schoolexamen staat niet rechtstreeks onder toezicht van het door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap aan te wijzen gecommiteerden.
2. Het schoolexamen bestaat uit een examendossier, zijnde het geheel van de onderdelen van het schoolexamen zoals dat in het Programma van Toetsing en Afsluiting staat aangegeven.
3. Een kandidaat kan pas deelnemen aan het centraal examen nadat hij alle geplande SE-onderdelen volledig heeft afgesloten. Deelname aan/afsluiten van de geplande schoolexamenonderdelen is verplicht. Informatie hierover staat in het PTA.
4. De schoolleiding bepaalt het tijdstip waarop het schoolexamen aanvangt. Het schoolexamen wordt afgesloten voor de aanvang van het eerste tijdvak door het tijdig aanleveren van de schoolexamencijfers bij onderwijsdienst DUO.

De schoolleiding kan een kandidaat, die ten gevolge van ziekte of een andere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid het schoolexamen niet heeft kunnen afsluiten voor de aanvang van het eerste tijdvak, in de gelegenheid stellen het schoolexamen in dat vak af te sluiten vóór het centraal examen in dat vak, maar na de aanvang van het eerste tijdvak.

Artikel 16 Waardering schoolexamen

1. Het examendossier bestaat uit een overzicht met waarderingen voor elke toets of opdracht uit het PTA. Indien een kandidaat een (handelings)deel voor een vak niet of onvoldoende heeft uitgevoerd, kan hij niet deelnemen aan het centraal examen. Niet afgeronde onderdelen worden in de leerlingenadministratie aangegeven met een teken, bijvoorbeeld *.
2. Het cijfer voor het schoolexamen per vak ontstaat door de waarderingen per toets met open en gesloten vragen en voor praktische opdrachten volgens een bepaalde weging te combineren. De verhouding van de wegingen staat beschreven in het Programma van Toetsing en Afsluiting. Indien mogelijk zal bij mondelinge toetsen een vakcollega als gecommiteerde optreden. Examinatoren en gecommiteerden stellen in onderling overleg het cijfer vast.
3. SE-cijfers worden afgerond op 1 cijfer achter de komma. Afronding gaat volgens de regel:
 $\geq \dots,45$ afronding naar boven
 $< \dots,45$ afronding naar beneden
(5,44 = 5,4 en 5,45 = 5,5)
4. Bij vakken zonder CE wordt het schoolexamengemiddelde afgerond op een geheel getal volgens de regel
 $\geq \dots,50$ afronding naar boven
 $\leq \dots,49$ afronding naar beneden
(5,49 = 5,4 = 5 en 5,50 = 5,5 = 6)
5. De beoordeling van iedere toets van het schoolexamen afzonderlijk resulteert in een cijfer met de daartussen liggende cijfers met één decimaal.
6. De vakken lichamelijke opvoeding en kckv (vmbo) worden beoordeeld met 'voldoende' of 'goed'. Deze beoordelingen gaan uit van de mogelijkheden van de kandidaat en geschieden op grondslag van het voldoende afsluiten van het desbetreffende vak.
7. Als het eindcijfer van een kandidaat vmbo voor het vak maatschappijleer en/of het vak lo2 lager is dan een 6, krijgt de kandidaat een herkansingsmogelijkheid aangeboden. Deze herkansing omvat de totale leerstof voor het vak/de vakken. Als een kandidaat een 6 of hoger scoort, geldt deze herkansingsmogelijkheid eveneens; op deze manier zou een compensatiepunt gehaald kunnen worden.
8. Het praktijkgerichte programma kan niet worden herkanst, gezien het karakter van dit vak (langdurige projecten waarbij vaardigheden centraal staan).

Artikel 17 Bekendmaking cijfers en bezwaar tegen beoordeling van een onderdeel van het schoolexamen

1. Behaalde resultaten (ook op het schoolexamen) zijn voor de kandidaat te allen tijde inzichtelijk in het leerlingvolgsysteem.
2. Is de kandidaat het oneens met de beoordeling, dan kan hij in beroep gaan bij de kleine commissie.
3. Wanneer een kandidaat een uitspraak van de kleine commissie wenst, dan dient hij de klacht binnen drie schooldagen na de beoordeling/becijfering waarover hij klaagt, voorzien van argumenten, schriftelijk in bij de voorzitter van de kleine commissie.
4. De kleine commissie informeert de betrokken docent en de kandidaat over de uitkomst van het beraad in de commissie. De docent en/of kandidaat heeft drie schooldagen de gelegenheid bezwaar aan te tekenen tegen de uitspraak van de commissie bij de voorzitter van de kleine commissie en de schoolleiding. De schoolleiding hoort de voorzitter van de kleine commissie en de docent en/of kandidaat, teneinde tot overeenstemming te komen in het geschil. Mocht in dit gesprek die overeenstemming niet worden bereikt, dan neemt de schoolleiding een besluit. Als de kandidaat binnen de daarvoor gestelde termijn geen bezwaar aantekent tegen de beoordeling/becijfering van een onderdeel van het schoolexamen, dan is het betreffende cijfer daarmee vastgesteld en kan het niet meer gewijzigd worden.
5. Uiterlijk een week voor de aanvang van het centraal schriftelijk examen krijgt de kandidaat schriftelijk het totaaloverzicht van de beoordelingen van het examendossier conform de regels uit artikel 3.15 UB WVO. De kandidaat dient zich ervan te vergewissen dat de eindcijfers van het schoolexamen correct zijn vastgesteld.
6. De kandidaat kan, als hij het oneens is met de berekening van een totaalcijfer voor een vak, in beroep gaan bij de kleine commissie, maar wel binnen drie schooldagen na bekendmaking van de beoordelingen. Hierbij wordt de procedure uit lid 4 gevolgd. Als een kandidaat niet binnen de gestelde termijn reageert, zijn de beoordelingen/becijferingen van het examendossier definitief vastgesteld.

Artikel 18 Taken kleine commissie

1. Het behandelen van een door de kandidaat ingediende klacht ten aanzien van de
  - toetsorganisatie;
  - omstandigheden waaronder een toets is afgelegd;
  - kwaliteit van een toets;
  - toepassing van de toetscriteria.
2. Het behandelen van een door een docent ingediende klacht met betrekking tot een kandidaat.
3. De kleine commissie heeft de bevoegdheid een kandidaat die zich aan enige onregelmatigheid bij een onderdeel van het schoolexamen schuldig heeft gemaakt, maar waarvoor de maatregelen opgesomd in artikel 6 van dit reglement niet behoeven te worden toegepast naar het oordeel van de commissie, een schriftelijke berisping te geven. Bij herhaling kan artikel 6 van kracht worden.
4. Kandidaten die een bepaalde situatie in strijd achten met het examenreglement, kunnen zich wenden tot de kleine commissie door de klacht kenbaar te maken bij de voorzitter van de kleine commissie. Daarna treedt artikel 17.4 van dit examenreglement in werking.

Artikel 19 Herkansingsregeling

De herkansingsregeling is opgenomen in de Inleiding op het Programma van Toetsing en Afsluiting.

Artikel 20 Bewaren gemaakt werk

De examinator bewaart het gemaakte werk voor het schoolexamen (inclusief de digitale componenten) na de beoordeling en bespreking samen met een exemplaar van de opgaven en een ingevulde cijferlijst gedurende zes maanden na afname van het centraal examen. Daarna vervalt het werk aan de school en kan het worden vernietigd.

In geval van specifieke vakken (bijvoorbeeld profielvakken of werken van kunstzinnige aard gemaakt voor het vak kunst beeldende vorming) kan hiervan worden afgeweken. Het werk wordt maximaal zes maanden bewaard. Aan leerlingen kan gevraagd worden het werk eerder op te halen. Na zes maanden vervalt het werk aan de school en kan het worden vernietigd.

Het werk van het centraal schriftelijk examen wordt gedurende ten minste zes maanden na de vaststelling van de uitslag bewaard door de schoolleiding; dit ligt ter inzage voor belanghebbenden. Daarna kan het worden vernietigd.

4. HET CENTRAAL EXAMEN (CE)

Artikel 21 Algemeen

Het centraal examen wordt afgenomen conform de artikelen 3.17 tot en met 3.59 UB WVO.

Artikel 22 Regels omtrent het centraal examen

1. De data waarop in het eerste en tweede tijdvak het centraal schriftelijk examen wordt afgenomen, worden namens de schoolleiding schriftelijk aan de kandidaat bekend gemaakt.
2. Ten minste drie weken voor de aanvang van het centraal examen ontvangt de kandidaat namens de schoolleiding een overzicht van data en plaats van de examens, de gang van zaken, een lijst met toegestane hulpmiddelen en de regels die gelden tijdens het examen. Een van die regels is dat een kandidaat in de examenruimte geen mobiele telefoon bij zich mag hebben of andere apparatuur (zoals een smartwatch) waarmee contact met het internet of anderen kan worden gemaakt.
3. De examensecretaris regelt hoeveel toezichthouders in elke examenruimte aanwezig dienen te zijn, met een minimum van twee.
4. De examensecretaris draagt er zorg voor dat alle toezichthouders bekend kunnen zijn met de gang van zaken en de regels tijdens een zitting van het centraal schriftelijk examen en dat tevens in elke examenruimte een exemplaar aanwezig is van bovenbedoelde regeling.
5. De examensecretaris verstrekt de examinatoren een overzicht van de regels met betrekking tot de correctie van het gemaakte werk en de vaststelling van het cijfer van het centraal examen, overeenkomstig artikel 3.21 UB WVO.
6. Klachtenprocedure in verband met de gang van zaken tijdens het centraal examen: indien het centraal examen niet op rechtmatige wijze heeft plaatsgehad, heeft de inspecteur de bevoegdheid om over herkansing te beslissen. Voor andere klachten over de gang van zaken tijdens het centraal examen geldt dat de klacht binnen drie schooldagen na het voorval, voorzien van argumenten, schriftelijk bij de schoolleiding moet worden ingeleverd. De schoolleiding hoort alle betrokkenen. Binnen drie dagen wordt de klacht door de schoolleiding met de voorzitter van het College van Bestuur besproken. Deze laatste hoort zo nodig zelf de betrokkenen en doet een uitspraak. De betrokkenen worden binnen drie schooldagen schriftelijk geïnformeerd over de gedane uitspraak. Mocht één van de betrokkenen het met deze uitspraak niet eens zijn, dan wordt de klacht voorgelegd aan de Commissie van Beroep van Examens (zie artikel 6 van dit reglement), die de klacht in behandeling neemt conform de hiervoor geldende regels. Mocht deze klacht ertoe leiden dat de kandidaat een herkansing aanvraagt, dan moet deze klacht bij de inspectie ingediend worden.
7. Als het examen digitaal wordt afgenomen, dan geldt het daarop betrekking hebbende protocol.
8. Kandidaten die het examenwerk willen inzien kunnen dit aanvragen bij het examenbureau. Dit wordt onder de volgende condities toegestaan:
  - Afhankelijk van het doel van de inzage zal de vakdocent en/of een lid van de schoolleiding aanwezig zijn bij de inzage;
  - Bij de inzage is het niet toegestaan om beeld en geluidsopnames te maken;
  - Het gemaakte examenwerk blijft ongeroerd.

Artikel 23 Bepaling eindcijfer eindexamen

1. Het eindcijfer voor alle vakken van het eindexamen wordt uitgedrukt in een geheel cijfer uit de reeks 1 tot en met 10.
2. SE en CE worden afgerond op een cijfer achter de komma. Afronding gaat volgens de regel
 $\geq \dots,50$ afronding naar boven
 $\leq \dots,49$ afronding naar beneden
(5,49 = 5,4 en 5,50 = 5,5).
3. Op de cijferlijst bij het diploma vindt afronding op gehele getallen plaats volgens de formule
(SE + CE) : 2 = eindcijfer op cijferlijst; (5,4 + 5,5) : 2 = 5,45 = 5.
4. Bij vakken zonder CE wordt het schoolexamengemiddelde afgerond op een geheel getal volgens de regel
 $\geq \dots,50$ afronding naar boven
 $\leq \dots,49$ afronding naar beneden
(5,49 = 5,4 = 5 en 5,50 = 5,5 = 6).
Het cijfer voor het schoolexamen is tevens het eindcijfer conform artikel 16 van dit reglement.
5. In de inleiding op het PTA van vmbo bb, vmbo kb, vmbo gl (mavo) staat beschreven hoe de combinatiecijfers in deze opleidingen met een beroepsvoorbereidend vak tot stand komen.
6. In de inleiding op de PTA's havo en vwo staat beschreven hoe het combinatiecijfer tot stand komt met betrekking tot de vakken ckv, maatschappijleer, godsdienst (levensbeschouwing) en het cijfer voor het profielwerkstuk.

Artikel 24 Vaststelling van de examenuitslag

De schoolleiding en de examensecretaris stellen de uitslag vast met inachtneming van het Uitvoeringsbesluit WVO en artikel 25 van dit examenreglement.

Artikel 25 Uitslag

1. Voor elk examenvak wordt een eindcijfer op de cijferlijst vermeld (zie artikel 23.3).
2. Zodra de uitslag van het centraal examen is vastgesteld, maakt de schoolleiding deze samen met de eindcijfers schriftelijk aan iedere kandidaat bekend onder mededeling van het recht van herkansing, bedoel in artikel 3.38 UB WVO. Als de kandidaat geen herexamen doet, is deze uitslag de definitieve uitslag (artikel 3.35 UB WVO).
3. De kandidaat die eindexamen vmbo (mavo) heeft afgelegd, is geslaagd als:
  - a. het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is. Dit gemiddelde wordt berekend door alle cijfers behaald tijdens het centraal examen bij elkaar op te tellen en te delen door het aantal vakken waarin examen is gedaan;
  - b. hij voor het vak Nederlandse taal als eindcijfer 5 of hoger heeft behaald;
  - c. hij voor alle vakken een eindcijfer 6 of hoger heeft behaald óf
- één 5 en verder 6 of hoger óf
- één 4 en verder 6 of hoger, waarvan ten minste één 7 of hoger óf
- twee keer een 5 en verder 6 of hoger, waarvan ten minste één 7 of hoger;
  - d. geen enkel eindcijfer lager is dan een 4; let op: beroepsgerichte keuzevakken komen met naam en eindcijfer op de cijferlijst en moeten aan dezelfde eis voldoen: afgerond mogen de cijfers niet lager dan een 4 zijn;
  - e. hij voor de vakken lichamelijke opvoeding en kunstvakken inclusief kunstzinnige vorming een 'voldoende' of 'goed' heeft behaald;
  - f. hij het loopbaandossier, zoals genoemd in het PTA, afgerond heeft;
  - g. hij voor het profielwerkstuk de kwalificatie 'voldoende' of 'goed' heeft behaald (geldt alleen voor vmbo gl/tl - mavo);
Daarnaast geldt:
    - h. voor kandidaten die een leerwerktraject volgen: er moet een 6 of hoger behaald zijn voor Nederlands en het profielvak;
    - i. voor kandidaten die geen wiskunde in het vakkenpakket hebben: er is een cijfer behaald voor de rekentoets. Het cijfer voor de rekentoets telt niet mee in de berekening of de kandidaat wel of niet geslaagd is. Het wordt wel vermeld op een bijlage bij de cijferlijst.

4. De kandidaat die eindexamen havo of vwo heeft afgelegd, is geslaagd als:
  - a. het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is. Dit gemiddelde wordt berekend door alle cijfers behaald tijdens het centraal examen bij elkaar op te tellen en te delen door het aantal vakken waarin examen is gedaan.
  - b. hij voor maximaal één van de kernvakken (Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur en wiskunde) als eindcijfer een 5 heeft behaald; voor de andere kernvakken is het eindcijfer 6 of hoger;
  - c. de eindcijfers ook aan de volgende eisen voldoen:
    - voor alle vakken is een eindcijfer 6 of hoger behaald óf
    - één 5 en alle andere eindcijfers zijn 6 of hoger óf
    - één 4 en alle andere eindcijfers zijn 6 of hoger én het gemiddelde van alle eindcijfers is niet-afgerond ten minste een 6,0 óf;
    - twee keer een 5 en alle andere eindcijfers zijn 6 of hoger én het gemiddelde van alle eindcijfers is niet-afgerond ten minste een 6,0 óf
    - één keer een 4 en één keer een 5 en alle andere eindcijfers zijn 6 of hoger én het gemiddelde van de eindcijfers is niet-afgerond ten minste een 6,0.
  - d. geen enkel eindcijfer of onderdeel van het combinatiecijfer lager is dan een 4; de cijfers voor maatschappijleer, godsdienst, ckv en het profielwerkstuk maken deel uit van het combinatiecijfer.
  - e. hij voor het vak lichamelijke opvoeding een 'voldoende' of 'goed' heeft behaald;
  - f. voor kandidaten die geen wiskunde in het vakkenpakket hebben: er is een cijfer behaald voor de rekentoets; Het cijfer voor de rekentoets telt niet mee in de berekening of de kandidaat wel of niet geslaagd is. Het wordt wel vermeld op een bijlage bij de cijferlijst.

Artikel 26   Herkansing centraal schriftelijk examen

1. De kandidaat heeft het recht om voor één vak waarin hij al centraal examen heeft afgelegd, in het tweede tijdvak (of als artikel 3.29, tweede lid UB WVO van toepassing is in het derde tijdvak) opnieuw deel te nemen aan het centraal examen.
2. De kandidaat stelt de schoolleiding vóór een door deze laatste te bepalen dag en tijdstip, schriftelijk in kennis van gebruikmaking van het in het eerste lid bedoelde recht.
3. Het hoogste van de cijfers behaald bij de herkansing en bij het eerder afgelegde centraal examen geldt als het definitieve cijfer voor het centraal examen.
4. Wanneer een CSPE binnen de leerwegen vmbo bb en vmbo kb met een onvoldoende wordt beoordeeld, mag naast de herkansing voor één algemeen vormend vak (avo-vak) ook dit examen worden herkanst.
5. Na afloop van de herkansing in het laatste leerjaar wordt de uitslag definitief vastgesteld met overeenkomstige toepassing van artikel 3.39 UB WVO en wordt deze schriftelijk aan de kandidaat bekend gemaakt.
6. Na afloop van een herkansing in het voorlaatste of direct daaraan voorafgaande leerjaar wordt het eindcijfer schriftelijk aan de kandidaat bekend gemaakt.
7. Het eerste tot en met vijfde lid zijn van overeenkomstige toepassing op de vakken waarin in een examenjaar deeleindexamen is afgelegd. De kandidaat die in een examenjaar zowel eindexamen als een of meer deeleindexamens aflegt, oefent het in het eerste lid bedoelde recht per examenjaar ten hoogste eenmaal uit.

Artikel 27   Diploma en cijferlijst

1. De schoolleiding reikt op grond van de definitieve uitslag aan elke kandidaat die eindexamen heeft afgelegd, een cijferlijst uit waarop voor zover van toepassing zijn vermeld:
  - a. de cijfers voor het schoolexamen en de cijfers voor het centraal examen;
  - b. de beoordeling van het vak lichamelijke opvoeding, van het vak kckv (voor vmbo) en de titel en beoordeling van het profielwerkstuk. Voor havo en vwo wordt/worden ook het vak/de vakken vermeld waarop het PWS betrekking heeft;
  - c. de eindcijfers voor de examenvakken alsmede
  - d. de uitslag van het eindexamen.

2. De schoolleiding reikt op grond van de definitieve uitslag aan elke voor het eindexamen geslaagde kandidaat, daaronder mede begrepen de kandidaat die zijn eindexamen met gunstig gevolg heeft voltooid ten overstaan van de staatsexamencommissie, een diploma uit waarop het profiel of de profielen zijn vermeld die bij de uitslag zijn betrokken. Duplicaten van diploma's worden niet uitgereikt.
3. Kandidaten die geen examen in het vak wiskunde doen, nemen deel aan het schoolexamen rekenen. Het resultaat wordt vermeld op een bijlage bij de cijferlijst.
4. Als een kandidaat in meer vakken examen heeft afgelegd dan het aantal vakken dat ten minste samen een eindexamen vormen, dan worden de vakken die niet bij de bepaling van de uitslag zijn betrokken, op de cijferlijst vermeld, tenzij de kandidaat daartegen bezwaar heeft.
5. De Minister van OCW stelt de modellen van de cijferlijst en het diploma vast.
6. De namens de voorzitter van het College van Bestuur gemandateerde directieleden en de examensecretaris tekenen de diploma's en de cijferlijsten. Tijdens de diplomering ondertekent de kandidaat zijn diploma.
7. De diplomering geschiedt, behoudens overmacht, op een dag en tijdstip dat ten minste twee weken voor de aanvang van het centraal schriftelijk examen is meegedeeld aan de kandidaten.

Artikel 28   Certificaten

1. Bij het dagonderwijs kunnen certificaten worden verstrekt aan kandidaten die niet kunnen voldoen aan de eisen van de slaag-/zakregeling. Deze kandidaten verlaten ongediplomeerd de school.
2. De schoolleiding reikt aan de definitief voor het eindexamen afgewezen kandidaat die de school verlaat, en die voor één of meer vakken voor zijn laatste afgelegde eindexamen een eindcijfer 6 of meer heeft behaald, een certificaat uit waarop vermeld, voor zover van toepassing:
  - a. het vak of de vakken waarvoor de kandidaat een eindcijfer 6 of hoger heeft behaald en
  - b. de titel van het profielwerkstuk, voor zover beoordeeld met een 'goed' of 'voldoende'.
3. De Minister van OCW stelt het model van het certificaat vast.

Artikel 29   Overstap/maatwerk/vrijstelling

1. Voor leerlingen die na een bepaald leerjaar van schoolsoort veranderen geldt dat zij dienen te voldoen aan de exameneisen die CSG Liudger in het PTA dat behoort bij de betreffende schoolsoort heeft gesteld. Het eenvoudigweg omrekenen van elders behaalde schoolexamenresultaten is niet toegestaan. Voor de betreffende kandidaat wordt een maatwerk-PTA opgesteld.
2. Kandidaten die versneld het examen willen afronden, dienen te voldoen aan de exameneisen die CSG Liudger in het PTA dat behoort bij de betreffende schoolsoort heeft gesteld.
3. De vrijstellingsregeling voor doublanten is opgenomen in de Inleiding op het Programma van Toetsing en Afsluiting.